

**A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság
í t é l e t e**

Gfv.VII.30.761/2016/5.

A tanács tagjai:. Vezekényi Ursula a tanács elnöke
. Farkas Attila előadó bíró
. Csőke Andrea bíró

Az I. rendű felperes:

A II. rendű felperes:

A felperesek képviselője: dr. Léhmann György ügyvéd

Az alperes:

Az alperes képviselője: Pulay Ügyvédi Iroda

A per tárgya: szerződés érvénytelenségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: alperes

A másodfokú bíróság neve és a felülvizsgálni kért jogerős határozat száma:

Szegedi Ítéltábla Pf.II.20.747/2013/6. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és az eljárás száma:

Szegedi Törvényszék 13.P.21.887/2012/11. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felek között 2006. március 7-én deviza alapú kölcsönszerződés jött létre, amelynek alapján az alperes lakásvásárlás céljára 39.928 CHF kölcsönt nyújtott a felperesek részére. Az induló ügyleti kamat mértéke évi 3,89%, a kezelési költség pedig 1,5% volt. A szerződés III.2. pontja rögzítette, hogy a kölcsön kamatlába periódusonként változó, de kamatperióduson belül állandó. A kölcsönszerződés III.4. pontja pedig lehetővé tette, hogy az alperes az ügyleti kamatlábat a kamatperiódus fordulónapján, a késedelmi kamatot és a kezelési költséget pedig az egyes ügyleti évek fordulónapján egyoldalúan megváltoztassa. A kamat és a kezelési költség felperesek számára kedvezőtlen változtatására a szerződés értelmében akkor kerülhetett sor, ha a tőke- és pénzüpiaci kamatlábak változása, a bank forrásköltségeinek változása ezt szükségessé teszi.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [2] A felperesek keresetükben a kölcsönszerződés III.2. és III.4. pontjai érvénytelenségének megállapítását kérték. Arra hivatkoztak, hogy a szerződésnek az alperes számára egyoldalú szerződésmódosítási jogot biztosító kikötései tisztességtelenek, és így érvénytelenek.
- [3] Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Azzal érvelt, hogy a felperesek által kifogásolt szerződéses rendelkezések megfelelnek az irányadó jogszabályoknak és a kialakult banki gyakorlatnak.

Az első- és a másodfokú ítélet

- [4] Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy a kölcsönszerződés III.4. pontjának azon rendelkezése, amely szerint „a bank a kamatnak és a kezelési költségnek az adós számára kedvezőtlen változtatására akkor jogosult, ha a tőke- és pénzügyi kamatlábak változása, a bank forrásköltségeinek változása ezt szükségessé teszi”, érvénytelen. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.
 - [5] Az alperes fellebbezése és a felperesek csatlakozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság 2014. március 4-én kelt ítéletével az elsőfokú ítélet fellebbezett rendelkezését helybenhagyta.
- A jogerős ítélet indokolásában kifejtettek szerint a felek közötti kölcsönszerződésben az egyoldalú szerződésmódosítási jog érvényesítésére vonatkozó feltételek meghatározása nem felel meg az objektivitás, az átláthatóság, a szimmetria és a felmondhatóság követelményének. A szerződéses kikötés ezért tisztességtelen és ebből eredően érvénytelen.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [6] Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és - tartalmilag - az elsőfokú ítélet fellebbezett részének megváltoztatását és a kereset teljes elutasítását kérte.
- [7] Álláspontja szerint a jogerős ítélet sérti a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 209. §-át, a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 210. § (3) és (4) bekezdését, a szerződésekben előírt kamat egyoldalú módosításának feltételeiről szóló 275/2010. (XII.15.) Korm. rendelet előírásait, valamint a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet 2. § d) pontját.
- [8] Az alperes állította: a vizsgált szerződéses kikötés tisztességes vagy tisztességtelen voltát a szerződéskötéskor hatályos jogszabályi előírások alapján, az akkori általános banki gyakorlat figyelembe vételével kell megítélni. Utólagos, a szerződő felek által eredetileg nem ismert követelmények a szerződéssel szemben - a jogbiztonság alkotmányos elvére tekintettel - nem támaszthatók. A Kúria 2/2012. (XII.10.) PK véleményében megfogalmazott kritériumok viszont, amelyeket az ügyben eljáró bíróságok a döntésük meghozatala során érvényesítettek, sem a perbeli kölcsönszerződés megkötésekor hatályban volt, a szerződésre irányadó pénzügyi normákból, sem a jóhiszeműség és tisztesség elvéből nem következnek. A másodfokú bíróság a felperesek által kifogásolt szerződéses kikötések értékelése során az alperes álláspontja szerint még a 2010. december 18-án hatályba lépett, az egyoldalú kamatemelés lehetséges okait (az ún. oklistát) taxatív megállapító 275/2010. (XII.15.) Korm. rendelet előírásainál is szigorúbb mércét alkalmazott.
- [9] Mindezekről függetlenül az alperes okfejtése szerint a 2/2012. (XII.10.) PK véleményben meghatározott követelmények megsértése a felek közötti szerződés esetében nem is állapítható meg. Az ugyanis, hogy a pénzügyi intézet egy adott üzleti döntésének későbbi, előre nem látható, a rendes üzleti kockázaton túlmutató negatív következményeit (a korábban olcsóbbnak vélt banki forrás előre

nem látható megdrágulását) legalább részben átháríthatja a vele szerződő félre, nem ütközik az objektivitás elvébe. Referenciakamat alkalmazását, referenciaalapok szerződésbeli feltüntetését pedig a szerződésre irányadó jogszabályok nem írták elő. Ezért az, hogy az egyes kamatemelések mértéke pontosan nem látható előre, nem jelenti az átláthatóság követelményének sérelmét.

- [10] Az alperes hangsúlyozta: a felek közötti szerződés megfelel az arányosság követelményének is. E vonatkozásban ugyanis a szerződésnek nem kell tételes szempontrendszer tartalmaznia, csupán azt kell biztosítania, hogy a tényleges kamatemelések során az arányosság szempontja is érvényesüljön, tehát ezt a szerződés ne zárja ki, illetve ne korlátozza. A szimmetria elvének érvényesüléséhez a szerződésben ugyancsak nem kell külön rendelkezni arról, hogy az ügyleti kamat nemcsak emelhető, hanem csökkenthető is, ez ugyanis a kölcsönszerződésekre irányadó jogszabályokból eleve következik. A peres felek közötti szerződés pedig nem zárja ki, illetőleg nem korlátozza a kamatcsökkentés lehetőségét, így megfelel a szimmetria követelményének. A kamatemelés közlését a szerződés a Hpt. vonatkozó rendelkezéseinek megfelelően szabályozta, így ezzel kapcsolatban a tisztességtelenség fennállásának vizsgálatára, a felmondhatóság elve sérelmének megállapítására az alperes álláspontja szerint nem kerülhet sor.
- [11] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [12] A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (2) bekezdése értelmében a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és azt a felhozott indokok alapján nem találta jogszabálysértőnek.
- [13] A felperes az alperes által sem vitatottan fogyasztóként kötött 2006. március 7-én lakásvásárlás céljából kölcsönszerződést az alperessel. A felek jogviszonyára ezért a Hpt. előírásai mellett a Ptk.-nak a fogyasztói szerződésekre vonatkozó rendelkezései is irányadók.
- [14] A Ptk. 209. § (1) bekezdése kimondja, hogy tisztességtelen az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel, ha a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapítja meg.
- [15] A Kúria ezt a peres felek közötti kölcsönszerződés megkötésekor is hatályban volt jogszabályi rendelkezést értelmezve a fogyasztói kölcsönszerződésekben a pénzügyi intézmény által alkalmazott általános szerződési feltételekben szereplő egyoldalú szerződésmódosítási jog kapcsán a 2/2012. (XII.10.) PK véleményében rámutatott, hogy az ügyfélre kedvezőtlen egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségének kikötése önmagában nem tekinthető tisztességtelennek. Ha azonban az ilyen kikötés tartalma a fogyasztó számára nem világos, nem érthető (egyértelmű és érthető megfogalmazás elve), az egyoldalú szerződésmódosítás feltételei nem tételesen meghatározottak, vagyis az ok-lista hiányzik vagy van ok-lista, de az csak példálózó jellegű felsorolást tartalmaz (tételes meghatározás elve), az egyoldalú módosítás feltételei nem objektív jellegűek, vagyis a fogyasztóval szerződő félnek módja van a feltétel bekövetkeztét előidézni, abban közrehatni, a módosításra okot adó változás mértékét befolyásolni (objektivitás elve), az ok-listában meghatározott körülmények ténylegesen nem, vagy nem a körülmények változásának mértékében hatnak a kamatra, költségre, illetve díjra (ténylegesség és arányosság elve), a fogyasztó nem láthatta előre, hogy milyen feltételek teljesülése esetén és milyen mértékben kerülhet sor további terhek rá történő áthárítására (átláthatóság elve), a szerződésmódosítás bekövetkezése esetére nem biztosítja a fogyasztó számára a felmondás jogát (felmondhatóság elve), kizárja, hogy a fogyasztó javára bekövetkező feltételváltozás hatása a fogyasztó javára érvényesülésre kerüljön (szimmetria elve), a kikötés tisztességtelen. Az egyoldalú szerződésmódosítás jogát megalapozó, az ok-listában felsorolt körülményeket egységesen akként kell értelmezni, hogy a körülményeknek a szerződés megkötését követő változása akkor teszi indokolttá - a jóhiszeműség és tisztesség elvének megfelelően - a

szerződés fogyasztó terhére történő, egyoldalú módosítását, ha e körülmények előre nem látható változása a pénzügyi intézmény számára a rendes üzleti kockázatot meghaladó mértékű érdekséreelmet okoz.

- [16] A szerződési feltétel tisztességes vagy tisztességtelen voltát az alperes helyes álláspontjának megfelelően a szerződéskötés időpontjára vetítetten kell vizsgálni. Az ugyanakkor, hogy az érintett kikötés alkalmazása megfelelt az akkor szokásos banki gyakorlatnak, a szerződéses kikötés tisztességtelenségének megállapítását nem zárja ki.
- [17] A másodfokú bíróság a perbeli esetben részletesen megvizsgálta, hogy a felek közötti kölcsönszerződésben az egyoldalú szerződésmódosítási jog érvényesítésére vonatkozó feltételek meghatározása megfelel-e a Ptk. 209. § (1) bekezdésében, illetve az azt értelmező 2/2012. (XII.10.) PK véleményben meghatározott követelményeknek. A vizsgálat eredményeként jogszabálysértés nélkül jutott arra a következtetésre, hogy az érintett szerződési feltétel egyebek mellett sérti az átláthatóság követelményét, a fogyasztó felperes ugyanis a szerződésben foglaltak alapján az elvárható mértékben nem láthatta előre, hogy milyen feltételek teljesülése esetén, milyen mértékben kerülhet sor az egyoldalú kamatemelésre, amely változás jogszerűségét ellenőrizni sem tudta. A jogerős ítélet indokolásában e vonatkozásban kifejtettekkel a Kúria egyetért.
- [18] A fogyasztói szerződésben alkalmazott általános szerződési feltétel tisztességtelensége a Ptk. 209. § (1) bekezdése alapján a 2/2012. (XII.10.) PK vélemény 6. pontjában meghatározott követelmények bármelyike teljesülésének hiányában megállapítható. A perben vizsgált szerződéses kikötés tisztességtelenségének és ebből eredő érvénytelenségének megállapítására mindezekre tekintettel a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályok megsértése nélkül került sor.
- [19] A kifejtettek értelmében a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [20] A felperesnek a felülvizsgálati eljárásban megtérítést igénylő költsége nem merült fel, a Kúriának ezért erről nem kellett rendelkeznie.
- [21] A felülvizsgálati kérelmet a Kúria a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson bírálta el.

Budapest, 2017. április 18.

Dr. Vezekényi Ursula s.k. a tanács elnöke, Dr. Farkas Attila s.k. előadó bíró, Dr. Csőke Andrea s.k. bíró

A kiadmány hitelül: